

Mehmet SOĞANCI
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

Adana Kent Sempozyumu
Açılış Konuşması

Sayın Konuklarımız,
Sevgili arkadaşlarım,

Hepinizi TMMOB adına saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Hepimiz biliyoruz: mühendislik, bilim ve teknolojiyi insanla buluşturan bir meslek. Bizim örgütümüz TMMOB; odağında, öznesinde insanın olduğu bir mesleğin uygulayıcılarının örgütü. İnsan odaklı olmasından dolayı, bizim mesleğimiz onurlu bir meslek ama bir o kadar da sorumlulukları olan bir meslek.

Biz, bir yandan insana karşı işlenmiş suçlara karşı çıkıyoruz, öte yandan da insana olan sorumluluklarımızı biliyoruz ve sorumluluklarımızın gereklerini yerine getirmeye çalışıyoruz. Bir yandan üyelerimizin bilimsel temele dayanan çalışmalarını, bilim insanlarının çalışmaları ile birleştiriyor, örgütümüzün deneyimlerinin süzgecinden geçiriyoruz. Bu şekilde ülkenin sorunlarını tespit ediyor, çözüm önerilerini sunuyoruz. Meslek alanlarımız üzerinden Türkiye gerçeklerini ortaya koyuyoruz Bir yandan da üyelerimizin haklarının elde edilmesine, taleplerinin gerçekleşmesine yönelik çabalarda bulunuyoruz. Öte yandan da mesleki denetimin vazgeçilmez ön koşulu olarak gördüğümüz bir çalışmayı, üyelerin uzmanlaşması ve belgelenmesine yönelik çalışmaları da sürdürüyoruz. Biz, sorunlarımızın, toplumun ve halkın sorunlarından ayrı tutulamayacağını da biliyoruz. Sıkıntılı, sancılı, sorunlu bir ülkede yaşıyor olmanın tüm sonuçları mühendis kimliğimizle birlikte, yurttaş kimliklerimiz dolayısı ile yine bizi buluyor. Bunun için yazdıklarımızın sonunda, kamuoyuna duyurularımızın sonunda mutlaka "kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiç birimiz" diyoruz.

TMMOB, mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendisleri, mimarları ve şehir plancılarını temsil etmek, onların hak ve çıkarlarını halkımızın çıkarları temelinde korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmakla yükümlüdür. Bu amaçla, TMMOB mesleki alanlarıyla ilgili gelişmelerin ve politikaların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutlarını derinlemesine kavramak, yorumlamak ve toplumu bilgilendirmek zorundadır. Bu nedenle de TMMOB, bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirir, bunların yaşama geçirilmesi için mücadele eder ve bunların gereği olarak en genel anlamda bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması yönündeki çalışmalarını bütünsel bir anlayışla ve etkinleştirerek sürdürür.

İşte bu sempozyum ve benzerleri bu çabalarımızın gerçekleşmesine yönelik çalışmaların önemli bir kesişme noktasını oluşturuyor. Bu çalışmalarda bilim insanlarının ve uzmanların yoğun emek harcamasıyla oluşturduğu bilgi erişilebilir ve ulaşılabilir hale geliyor. Bilgi bu etkinliklerimizde paylaşılıyor. Bizce paylaşılan bilgi en değerli bilgi oluyor.

TMMOB ve bağlı odaları iki yıllık çalışma dönemlerinde iki yüzü aşkın etkinlikle kamuoyu önüne çıkıyor. İşte bugün de bu anlayışla oluşturduğumuz bu sempozyumda bir aradayız.

TMMOB kuruluşundan bu yana gerek meslek alanlarına ve gerekse tematik konulara ilişkin olarak düzenlediği etkinliklerde kamuoyuna açılımlar, çözüm önerileri ve modeller sunmuştur. TMMOB Kent sorunlarına ilişkin olarak özellikle son yirmi yıldır yerel yönetimler, kamu kaynaklarının dağılımı, afetler, çevre, altyapı, ulaşım, konut, turizm, kentsel koruma ve kentsel dönüşüm temalarında sorun tespitlerini ve çözüm önerilerini kamuoyuna sunmaktadır.

TMMOB 2007 yılında başlattığı kent sempozyumları dizisinin 7. si olan bu sempozyumda Adana'ya ilişkin kentleşme, ulaşım, çevre, enerji, doğal kaynaklar, turizm, deprensellik, afetler, eğitim ve toplumsal yapıya ilişkin sorunların tartışıldığı, var olan uygulamalara alternatif oluşturacak çözüm öneriler geliştirilmesi beklenmektedir. İlki Bursa'da gerçekleştirilen sempozyumlar dizisi daha sonra İstanbul, İzmit, Ankara, Eskişehir, Bodrum Yarımadası ve Denizli'de gerçekleştirildi. Bu sempozyumlar göstermektedir ki yerel yönetim seçimlerine bir yıl kala TMMOB örgütü ülkemizdeki birçok kent ve bölge sorunlarına bilimsel, teknik ve mesleki düzeyde açılımlar getirmekte, yapısal çözümlere yönelik öneri geliştirmekte ve paydaşlarının çabalarına önemli düzeyde katkı koymaktadır.

Burada Birliğimizin konu ile ilgili görüşlerini de yapılacak tartışmalara önsöz olması açısından bilgilerinize sunmak istiyorum:

TMMOB kent yaşamını ilgilendiren İmar, Kültür ve Turizm, Çevre, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetim Sistemini düzenleyen yasaların eksiklik ve yetersizliklerinden bahsederken insan sağlığı, doğal çevre, insan hakları-kentli hakları, katılım, yaşanabilirlik gibi kimi kavramlara referans vermektedir.

Biz ülkemizin doğasının korunmasını, sanayileşmenin çevreyi ve doğayı tahrip etmeden gerçekleştirilmesini istiyoruz. Kentsel mekânın, toplumsal yarar ve kullanım değeri ilkesi etrafında üretilmesi-paylaşılması ve doğal-kültürel varlıkların koruma-kullanma dengesi içerisinde yaşatılmasını istiyoruz.

Günümüzde kentsel dönüşüm ile konut üretimi amacından farklı biçimde, inşaat sektörü üzerinden ekonomiyi canlandırmaya yönelik bir siyaset olarak sunulmaktadır. Üzerinde çokça oynanan, sürekli değiştirilen ve temel hedefi sermaye gruplarına rant aktarmak olan "kentleşme, planlama, imar, yapı ve afet yasaları" çalışmaları bu amaçlarından mutlaka uzaklaştırılmalıdır. Bu konular tam bir bütünsellik içinde ve tutarlı bir yasal düzenlemeler perspektifinde yapılmalıdır. Meclis gündeminde olan kentsel dönüşümle ilişkin yasal düzenlemeler ve bazı belediyelerce de uygulanan kentsel dönüşüm uygulamaları ihtiyacımız olan kentsel yenilenme ve dönüşüm taleplerimize yanıt değildir. İstanbul'da; Galataport, Haydarpaşaport, Dubai Kuleleri, Ankara'da; Çiftlik, Güvenpark, Kuşlupark, Antalya'da, Lara Kent Parkı gibi parçacı plan ve projelerin tümüne; bazıları "kentsel dönüşüm" diyor, bizler ise "rantı gören finans çevrelerinin ağzının suyu akıyor" diyoruz.

Bu gün ülkemizde çeşitli yasalarla kurumlara plan yapma yetkileri verilerek kent rantının paylaşımı kurumlar arasında rekabet nedeni haline gelmiştir. Özelleştirme İdaresi, TCDD, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi birçok kuruma plan yapma ve ilgili oldukları arazileri pazarlama yetkileri verilmiştir. Rant odaklı ve parçacı bir anlayışın ürünü olan bu mevzuat projelerini reddediyoruz ve bütün bunların kentsel dönüşümü değil rant amaçlı bir tasfiyeyi hedeflediğini bir kez daha belirtiyoruz.

Değerli Katılımcılar,

Türkiye'nin genelinde kentleşme sürecinde yıllardır devam eden plansızlık ve denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları, kaçak yapılaşma ve imar affı süreçleriyle de beslendiğinden sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentler oluşturulamamıştır. Plansızlığın ve denetimsizliğin ağır sonuçları, özellikle depremlerinin yol açtığı felaketler ve yakın zamanlarda yaşanan sel, heyelan, bina çökme örnekleri ile de gözler önüne serilmiştir.

Rantın, yağmanın kısılcasına sokulan kentlerimizde doğal ve kültürel değerler yok edilmekte, kamu arazileri elden çıkarılmaktadır. Kentsel kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi, kentlerin imar, planlama, altyapı, ulaşım, çöp, su, atıksu gibi hizmetlerindeki yolsuzlukların artması, rant ve rüşvetin yaygınlaşması insanı ön plana alan çağdaş kentlerin oluşmasının önündeki en büyük engeller olarak görülmektedir.

Bilimi, planlamayı ve kamusal denetimi dışlayan, planlı bir ekonomi yerine ranta ve spekülasyona dayalı bir ekonomiyi egemen kılan bu kentleşme modeli; bir çaresizliğin ve yetersizliğin sonucu değil, bir tercih sonucudur. Bugün yaşadığımız kentlerin mekansal ve çevresel olarak sağlıklı, yaşam açısından güvensizliğinin ardında; sosyal, kültürel yapının yozlaşması, gelir dağılımında ortaya çıkan uçurumlar, yoksulluk, yasadışı kazanç alanlarının egemenliği vardır.

Üzerinde çokça oynanan, sürekli değiştirilen ve temel hedefi sermaye gruplarına rant aktarmak olan "kentleşme, planlama, imar, yapı ve afet yasaları" çalışmaları bu amaçlarından mutlaka uzaklaştırılmalıdır. Bu konular tam bir bütünsellik içinde ve tutarlı bir yasal düzenlemeler perspektifinde yapılmalıdır.

Bugün kentlerde inşaat sektörü ve arazi yatırımları sadece küçük ve orta sermayenin değil büyük sermayenin de ilgisini çekmektedir. Çok büyük ölçekli toplu konut projeleri, büyük müteahhitlik firmaları ve yap-sat-devret yoluyla yapılan altyapı projeleri, gökdelenler, uluslararası ticaret merkezleri; ülke içi birikim yetersiz olunca büyük dış borçlanma girişimleri, bu geçiş döneminin özellikleri olarak şekillenmektedir. Büyük sermaye örgütlerinin önerdiği bir diğer şekil de, yerel yönetimlerin tamamen piyasa ekonomisi esaslarına göre düzenlenmesidir. Bu öneriler birçok belediye hizmetinin özelleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bunun sonucunda yerel düzeyde de, kentli çoğunluğun, emeği ile geçinenlerin çıkarlarına uygun uygulama ya da kararlar gündeme gelmemektedir.

Büyük kentlerin su havzaları, yeşil alanları, orman ve ortak kullanım bölgeleri kaçak yapılaşmalarla, rant kavgalarıyla sürekli olarak yağmalanmaktadır. Bu duruma ekonomik ve politik nedenlerle sürekli olarak göz yumulmakta ve bu nedenle kentlerin geleceği tehdit edilmektedir. Kentin ortak alanlarının yağmalanmasını önleyecek ve çok kez bizzat devlet ve yerel yönetimlerce işlenen "kente karşı suç" kavramını güvenceye alıp takip edebilecek özerk bir yapılanma gereklidir. Bu özerk yapılanma yine kentlilerin ortak iradesini ortaya koyan mekanizmalar eliyle denetlenmelidir.

Kentte yaşayanların örgütlü katılımını ön plana alan, kent hukukunu gözeten, demokratik katılıma açık olan, merkezi bürokratik anlayışa sahip olmayan bir yerel yönetim ve planlama, kentin kendiliğinden gelişiminden çıkar sağlayan grupların faaliyetlerini de engelleyebilir. Sağlıklı bir kent yönetimi ve planlaması ancak kent halkının karara katılacağı süreçlerin yaratılması, bilgi dolaşımının ve saydamlığın sağlanabilmesi ile mümkün olabilir.

Toplumsal yaşama, kente dair sağlıklı karar verebilmek o konuda bilgili olmakla mümkündür. Günümüzde bilgi, yalnızca sınırlı sayıda bazı kesimlerce erişilebilir niteliktedir. Bu durumda kararlara çok kişinin katılımı ile ulaşılmış olması da, tek başına bu süreci demokratik kılmaz. Dolayısıyla yöre halkının bilgiye özgürce erişme olanakları geliştirilerek, akılcı ve sağlıklı karar üretme süreçleri yaşama geçirilmelidir. Yerel yönetimlerin çalışmaları yüksek duvarlar, açılmaz kapılar ardına saklanmamalıdır.

Bir kente sahip çıkacak o kentte yaşayan bireylerdir. Kente dair her türlü kararda kentlilerin katılımının sağlanması vazgeçilmez bir hak olmalıdır. Yatırım önceliklerinin belirlenmesinde halkın ve kitle örgütlerinin görüşlerine başvurulmalıdır. Yatırımlarda sadece ve sadece kentlinin çıkarları düşünülmelidir.

Sevgili Katılımcılar,

Bu görüşleri, tespitleri, çözüm önerilerini bu sempozyumda sizlerin katılımıyla çoğaltacağız. TMMOB'nin sözü, yaşama dairdir, insanımıza dairdir, geleceğimize dairdir ve aydınlık bir Türkiye içindir. Böyle algılanmamız gerekir.

TMMOB adına bu sempozyumun oluşmasını sağlayan Düzenleme Kurulu üyelerine ve Sempozyum Yürütme Kurulu üyelerine, Sempozyum Sekreterine ve Danışmanlar Kurulu üyelerine, sempozyumun gerçekleşmesi için görev üstlenen birimlerimizin Yönetim Kurulu üyelerine ve çalışan arkadaşlarıma, İKK Sekreterimizin şahsında teşekkür ediyorum. Görüşlerini bildireleri ile bize iletecek olan uzmanlara ve bilim insanlarına teşekkür ediyorum.

Bitirirken son cümlemiz de şu olsun:

Ev kadınları, gençler, öğrenciler, kentin esnafı, emekliler, mühendisler, mimarlar, şehir plancıları, doktorlar, hangi meslekten ve hangi yaş grubundan olursak olalım, bu kentte yaşıyorsak mutlaka "KENTİN SAKİNİ DEĞİL SAHİBİ OLALIM VE BUNUN İÇİN MÜCADELE EDELİM". Hepinize saygılar sunuyorum.